

Pumpulista on paha ponnistaa

Luonto on viisas. Se on tehnyt ihmislapsen kehityksestä prosessin, jossa jokaisen aistin kautta tulevat tuntemukset, elämykset ja kokemukset vievät kehitystä eteenpäin. Myös kolahdukset ja muksahdukset, pinnistelyt ja pyllähtelyt tai vaikkapa lumensyönti kuuluvat tähän samaan sarjaan.

Fysioterapeuttien täydennyskoulutuksessa saatetaan möyriä pitkin lattiota. Tässä Lapsen sensomotorinen kehitys -koulutuksen osallistujat käytännön harjoituksissa.

Kääntyminen selältä mahalle rotaation kautta on tärkeä, valmistava vaihe kävelymallia varten, jossa vaaditaan rotaatioiden käytön lisäksi mm. painonsiirtoja, pään ja vartalon hallintaa, fleksion ja ekstension osaamista ja ojentautumista painovoimaa vastaan. Kuvassa Sanni, 3,5 kk.

Fysioterapeutit havainnoivat Lapsen sensomotorinen kehitys -koulutuksen pienryhmissä tärkeitä maamerkkejä: mitä, miten ja miksi lapsi tekee. Kuvassa Lotta, 6 kk, "lentää" seniorikouluttaja Liisa Kallisen avittamana.

“Jos me aikuiset tekisimme kaikkea sitä, mitä lapset ensimmäisen ikävuotensa aikana, olisimme huippukunnossa.”

Onni, 4,5 kk, "ui" eli pystyy pitämään kaikki raajansa yhtä aikaa irti alustasta.

Ihmisen luonto on sellainen, että pelottaa ja haluttaa - ja halu yleensä voittaa. Lapsi liikkuu aina taitojensa ääri rajoilla ja oppii siksi uutta. Kuvassa taiteilee Elias, 9 kk.

peuttien käsittelyohjeet vastaan useimmiten erinomaisesti. - Kun fysioterapeutti perustelee, miksi toisenlainen tapa on parempi kuin totuttu tapa ja miten se vaikuttaa lapsen kehittymiseen, vanhemmat ovat heti asiassa mukana.

FYSI järjestää fysioterapeutti, NDT Bobath -seniorikouluttaja Liisa Kallisen Lapsen sensomotorinen kehitys ja sen poikkeavuudet - milloin fysioterapiaan? -koulutuksen kaksiosaisena syksyllä 2009. Katso lisätietoa osoitteesta www.fysi.fi/koulutus.shtml tai tämän lehden Koulutuska-lenterista.

Sitteri on hyvä apuväline, mutta...

Sitteri on monessa kohtaa vauvaperheen hyvä arkinen apuväline. Kannattaa kuitenkin pitää mielessä, että jos vauva viettää paljon aikaa - vaikka tyytyväisenäkin - sittersissä, hänen kokemusmaailmansa liikkeistä ja liikkumisesta jää helposti kapeaksi.

Liisa Kallinen kertoo esimerkin poikavauvasta, jonka vanhemmat huolestuvat, kun poika ei vielä 10 kuukauden ikäisenä kääntynyt tai ryöminyt vaan oli vain selällään tai vatsallaan. Syyksi paljastui "liian hyvä hoito" ja sen mukanaan tuoma kokemusten puute: lasta oli suojelemisen halusta pidetty enimmäkseen sittersissä. - Pojalle piti vain antaa mahdollisuus monipuolisempaan liikkumiseen ja pyllähtelyyn. Muutamassa viikossa hän nousi seisomaan ja lähti kävelemään. Lapsen kehittymistä pidetään usein itsestään selvyytenä, mutta ns. normaali lapsikaan ei voi kehittyä kaikilla tasoilla, jos monipuoliset elämykset ja kokemukset puuttuvat.

Liisa Kallinen kannustaa tekemään esimerkiksi kauppatien välillä ilman sinänsä kätevää sitteriä. - Kun lasta "pyöritellään": nostetaan, käännetään ja kannetaan eri asennoissa, hän saa yhden kauppareissun aikana kokemuksia rotaatioista eli kiertoliikkeistä, painonsiirroista jne. ja vastaa omalla kehollaan kaikkeen tapahtuvaan. Monipuolinen liike antaa lapselle tärkeitä kokemuksia hänen omasta kehostaan, sen liikkeistä ja suhteesta ympäristöön.

Siksi myös kaikenlainen telmiminen ja peuhaaminen lapsen kanssa on - kunhan turvallisuudesta huolehditaan - mitä kannatettavinta. - Isät ovat usein äitejä rohkeampia telmimään liikuntavammamaisenkin lapsen kanssa. He nostavat lapsen mielellään myös hartioilleen, jolloin lapsi saa spatiaalista kokemusta siitä, millaista on olla korkealla ja samalla hyvää kokemusta kävelymallista. ●

Lapsi kehittyä sensomotorisesti, kaikkia aistejaan käyttäen. Siksi lasta ei pitäisi liikaa suojella elämästä. Päinvastoin, meidän pitää tarjota vammaisellekin lapselle mahdollisuus kokea monipuolisesti kaikkea lapsen normaaliin kehitykseen liittyvää - olipa kyse lumensyönnistä tai maailman katselusta "väärinpäin", korostaa fysioterapeutti ja NDT Bobath -seniorikouluttaja **Liisa Kallinen**.

Kahdeksan kuukauden ikäinen, normaalisti kehittyvä lapsi harrastaa viimeksi mainittua maailman väärinpäin-katselua "karhunkävelyn" muodossa eli havainnoi, miltä maailma näyttää, kun sitä kurkistelee pää alaspäin omien jalkojensa välistä. - Vammaisen lapsi ei välttämättä pysty hankkimaan tätä ja muita kehitystä eteenpäin vieviä kokemuksia ja elämyksiä itse, mutta fysioterapeutti ja vanhemmat voivat tehdä ne hänelle mahdollisiksi. Karhunkävelykokemuksen kohdalla se tapahtuu vaikkapa siten, että roikotamme lasta hellästi mutta turvallisesti nilkoista.

Liisa Kallinen korostaa, että kaikilla lapsen tekemillä asioilla on tarkoituksensa ja ne vievät kehitystä eteenpäin. - Liike on ensimmäinen suhde itseemme, ja jos lapsen liikkuminen rajoittuu tai viivästyy, myös kokonaiskehitys viivästyy. NDT-terapiassa perustana ja peilinä on aina lapsen normaali kehitys.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vammaista lasta autetaan kussakin iässä ja kasvun vaiheessa samaan näitä samoja kokemuksia, joita samanikäiset, normaalisti kehittyvät lapset vaihteittain kokevat. - Lasta pitää kyllä

suojella loukkaamasta itseään, mutta pienet muksahdukset ja mustelmat eivät ole vaarallisia. Ne ovat päinvastoin välttämättömiä, jotta lapsi oppii itse suojautumaan ja tasapainoilemaan. Lapsi ei voi kehittyä kaikilla tasoilla, jos hänellä suojellaan liikaa, sillä pumpulista on paha ponnistaa.

Ryömiessään, liikkueessaan ja taapertaessaan lapsi hankkii subjektiivisia kokemuksia tilasta ja ympäristöstä ja omasta suhteestaan siihen. Sohvalle kiipeävä ja sieltä sitten alas taiteileva lapsi "mittaa matkaa" ja opettelee korkeuseroja. Siksi on tärkeää, että hänen annetaan tehdä se - turvallisesti, mutta ei liikaa suojele. Samasta syystä on saatava ryömiä pöydän alle ja kokeilla, miltä tuntuu, kun pää vähän kolahtaa sen jalkaan. - Jos tuo pöydänjalka olisi pehmustettu, lapsi ei saisi oppimiskokemusta.

Yksi vauvaikäisen lapsen fysioterapian tavoitteista on mahdollisimman monipuolisten ja normaaliin liikekokemusten antaminen. - Lapsi tekee jatkossakin sitä, mistä hänellä on kokemusta. Jos kokemusta on vain poikkeavasta liikemallista, tämä poikkeava malli voimistuu lapsen kasvaessa. Siksi monipuolisten liikemallien mahdollistaminen on tärkeää.

Liisa Kallinen ottaa esimerkiksi keskosvauvan, joka on syntynyt ennen 30 viikon tärkeää merkkipaalua. - Tällainen lapsi on mahtunut uiskentelemaan vielä jokseenkin suorana äidin kohdussa. Siksi hänellä ei ole syntyessään kokemusta fleksio-asennosta eli hän ei ole koskaan vetänyt vartaloaan kippuraan. Kun vielä painovoima tekee vartalon koukkuun vetämisestä syntymän jälkeen työstä,